

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Sivutuotteiden käyttö lemmikki- ja turkiseläinrehun raaka-aineena

Hanna Laatio

ylitarkastaja

rehujaosto

Uusivu/Sivukierto

18.3.2021

Rekisteröitymisvelvoitteet

- Liha- ja kala-alan laitosten, jotka toimittavat sivutuotteita rehukäyttöön (esim. lemmikki- ja turkiseläinten rehun raaka-aineeksi) on rekisteröidyttävä rehualan toimijoiksi Ruokavirastoon
 - Luettelo rehualan toimijoista:
<https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yritykset/rehuala/rekisterit/rekey183.pdf>
- Lemmikkieläinten ruokia valmistavat laitokset hyväksytään ja turkisrehusekoittamot sekä tilarehustamot rekisteröidään sivutuoteasetuksen mukaisesti. Lemmikkieläinlaitokset ja turkisrehusekoittamot rekisteröidään lisäksi rehualan toimijoiksi (ks. yllä). Hyväksymättömille/rekisteröitymättömille toimijoille ei saa toimittaa sivutuotteita
 - Lemmikkieläinlaitokset hyväksyy ja rehusekoittamot rekisteröi Ruokavirasto
 - Tilarehustamot rekisteröi kunta
 - Listat hyväksytyistä ja rekisteröidyistä toimijoista:
<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elainala/elaimista-saatavat-sivutuotteet/sivutuotelaitosten-hyvaksynta-ja-rekisterointi/hyvaksytyjen-ja-rekisteroityjen-laitosten-luettelo/>

Sivutuotteiden rehukäytöstä (1/3)

- Sivutuoteluokka määrittelee rehukäytön perusraamit:
 - **Luokan 1 sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden rehukäyttö on kokonaan kiellettyä**
 - Luokan 2 sivutuotteita voi joiltakin osin ja erilaisin edellytyksin käyttää turkiseläinten ruokinnassa
 - Luokan 3 sivutuotteita voi suurimmaksi osaksi käyttää lemmikki- ja turkiseläinrehun raaka-aineena
 - Pelkkä sivutuoteluokka ei takaa sivutuotteen rehukelpoisuutta. Kaikki luokan 3 sivutuotteetkaan eivät ole ainakaan käsittelemättöminä rehukelpoisia (esim. vuodat, höyhenet, harjakset...)
 - Sopivan käsittelyn jälkeen niistä voi tulla rehukelpoisia
 - Mikään pilaantunut ei ole rehukelpoista, sivutuoteluokasta riippumatta

Sivutuotteiden rehukäytöstä (2/3)

- Kaikki rehukäyttöön toimitettavat ruhonosat katsotaan sivutuotteiksi, vaikka ne olisivatkin elintarvikekelpoisia
- Seossäännöt: luokan 3 ja 2 sivutuotteiden seos on kokonaisuudessaan luokkaa 2, luokan 2 ja 1 sivutuotteiden seos on kokonaisuudessaan luokkaa 1
- Sivutuoteluokan lisäksi rehukäytön mahdollisuuksissa ja rajoituksissa otetaan huomioon myös mahdollinen riskiä vähentävä tai raaka-aineen muuten rehukelpoiseksi tekevä käsittely ja käyttötarkoitus (esim. hapotus, kuumennus)
 - Jonkin sivutuotejakeen käyttäminen voi olla kiellettyä ns. raakana, mutta muuttua sallituksi, jos sille tehdään esimerkiksi jonkinlainen kuumennuskäsittely (esim. infektiivisten lihantarkastuspoistojen ja raatojen käsittely käsittelylaitoksessa ja sen jälkeen turkisrehukäyttö).
 - Sivutuoteasetuksen mukaiset käsittelylaitokset:
https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yritykset/elainala/sivutuotelaitoslistat/section_iv.pdf

Sivutuotteiden rehukäytöstä (3/3)

- Sivutuotteiden seassa ei saa olla vierasesineitä
 - Metallia, muovia, puuta, kiviä tms.
 - Koskee sekä suoraan turkiseläinrehuksi meneviä sivutuotteita että epäsuorasti eli käsittelylaitoksen kautta rehukäyttöön meneviä sivutuotteita
 - Eli myös Honkajoelle ym. käsittelylaitoksiin toimitettavia sivutuotteita
- Eläinten ruokinnassa käytettävien sivutuotteiden ja niistä valmistettujen tuotteiden on täytettävä myös rehulainsäädännön vaatimukset
 - Mm. tuoteselosteet, sallitut lisäaineet
 - Rehulla on oltava eläimelle ravitsemuksellinen arvo

Lähtävän ja vastaanottavan toimijan on keskusteltava aktiivisesti keskenään jakeen sopivuudesta kyseiseen laitokseen ja käyttötarkoitukseen!

Lemmikkieläinten ruoka (rehu)

- Eläinperäinen lemmikkieläinten ruoka on valmistettava sivutuoteasetuksen mukaisesti hyväksytyssä lemmikkieläinten ruokia valmistavassa laitoksessa, joka on lisäksi rekisteröitynyt rehualan toimija
 - Hyväksytyt lemmikkiruokalaitokset:
https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yritykset/elainala/sivutuotelaitoslistat/section_viii.pdf
 - Poikkeukset:
https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yritykset/rehuala/tiedotteet/tied2020/tiedote_lemmikkiruokalinjauksia.pdf
- Lemmikkieläinten ruoan raaka-aineena saa käyttää ainoastaan luokan 3 sivutuotteita
 - Käytännössä sellaisia eläinten osia, jotka voisivat olla myös elintarvikekelpoisia, mutta joita ei syystä tai toisesta hyödynnetä elintarvikkeena
- Iso osa kotimaisista lemmikkiruokalaitoksista valmistaa raakaruokaa
 - Raaka-aineen on oltava erityisen hyvälaatuista, koska mikrobeja tuhoavaa kuumennuskäsittelyä ei ole

Turkiseläinrehu (1/2)

- Turkiseläinten rehua saa valmistaa luokan 3 sivutuotteista sekä joiltakin osin tai tiettyjen käsittelyjen kautta luokan 2 sivutuotteista
 - Raadot on käsiteltävä käsittelylaitoksessa, niitä ei voi laittaa suoraan turkiseläinrehun joukkoon
 - Teurastamon navettaan lopetetut tai matkalla kuolleet eläimet
 - Poikkeuksena munintansa päättäneet kanat ja ketun/supin ruhot tilarehustamoissa
 - Munintansa päättäneet kanat voidaan tilarehustamossa hapottaa tai kuumentaa
 - Oman tilan ketun/supinruhot on jauhettava $\leq 30\text{mm}$ ja kuumennettava $\geq 100^\circ\text{C}$
 - Minkinruhot on aina toimitettava käsittelylaitokseen
 - Lantaa tai ruoansulatuskanavan sisältöä (luokan 2 sivutuote) ei saa käyttää eläinten ruokinnassa
 - Suolistot on tyhjennettävä ja pestävä

Turkiseläinrehu (2/2)

- Sivutuote voi päätyä turkiseläinten rehuun suoraan tai eriasteisten käsittelyjen kautta
 - Liha- tai kala-alan laitos voi toimittaa ison osan sivutuotteista turkiseläinrehun raaka-aineeksi ilman mitään käsittelyä (tuoreena, pakasteena)
 - Jos sivutuotteet kerätään keräyskeskuksen kautta, ne on hapotettava tai kuumennettava
- Valmis turkiseläinrehu on valmistettava sivutuoteasetuksen mukaisesti rekisteröidyssä rehusekoittamossa tai tilarehustamossa. Rehusekoittamon on lisäksi rekisteröidyttävä rehualan toimijaksi.
 - Rekisteröidyt rehusekoittamot ja tilarehustamot:
https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yritykset/elainala/sivutuotelaitoslistat/section_x.pdf

Varastointi

- Sivutuotteet on varastoitava asianmukaisesti niin, että niiden laatu säilyy hyvänä varastoinnin aikana, eikä rehuturvallisuus vaarannu
 - Tuoreena varastoitavat on toimitettava rehukäyttöön välittömästi tai säilytettävä kylmässä/pakastettava
 - Pakasteet pakasteena
 - Keräyskeskuksissa hapotettavat on hapotettava välittömästi ja $\text{pH} \leq 4,2$. Hapotusastiat/sekoittajat on ajettava tyhjäksi ja puhdistettava, jotta pohjalle ei jää mikrobikasvattamoita.
 - Varastojen/astioiden/lavojen on oltava tiiviitä, katettuja ja puhtaita, eikä niihin saa päästä tuhoeläimiä. Niistä ei myöskään saa irrota osia tai aineita rehuun.

Kuljetukset

- Rehua kuljettavien kuljetusyriytysten on oltava rekisteröityneitä rehualan toimijoiksi Ruokavirastoon. Ml. rehun raaka-aineiden kuljetus.
- Jos liha- tai kala-alan laitos, lemmikkiruokalaitos, rehusekoittamo tai tilarehustamo kuljettaa rehua tai sen raaka-ainetta itse omalla kalustollaan, erillistä kuljettajaksi rekisteröitymistä ei vaadita
- Lavojen/säiliöiden/astioiden on oltava tiiviitä ja puhtaita ja niissä sekä rahtikirjoissa on oltava sivutuoteluokkamerkintä
 - Luokka 3, ei ihmisravinnoksi
 - Luokka 2, turkiseläinten ruokintaan
- Rehun raaka-aine ei saa pilaantua ennen kuljetusta tai kuljetuksen aikana
 - Sivutuotteet on haettava liha- ja kala-alan laitoksista riittävän usein
 - Sama pätee myös silloin, kun sivutuotteita toimitetaan käsittelylaitokseen

Ruokaviraston sivutuoteohjeistusta teurastamoille

- Ruokavirastossa on tehty suuntaa antavia rajanvetoja ja linjauksia teurastamoissa syntyvien sivutuotteiden hyödyntämiselle ja hävittämiselle
 - Sivutuotteet teurastamoissa:
<https://www.ruokavirasto.fi/yrietykset/elintarvikeala/teurastus/lihantarkastus/sivutuotteet/>
 - Verkkokoulutus sian sivutuotteiden hyödyntämisestä:
<https://aineisto.ruokavirasto.fi/sian-sivutuotteiden-hy%C3%B6dynt%C3%A4minen/>
- Teoriassa helppoa, käytännössä paljon monimutkaisempaa
 - Teurastamot erilaisia, lajittelu erilaista, vastaanottajilla erilaisia prosesseja, tuotteita ja vaatimuksia
 - Yksinkertaistettaessa on pakko jättää joitakin tilanteita ja tapauksia huomiotta

Hyödyllisiä linkkejä

- Sivutuotteiden rehukäyttö: [Ruokavirasto.fi > Yritykset > Rehu- ja lannoitealat > Rehut ja rehualan toimijat > Eläimistä saatavien sivutuotteiden käyttö eläinten ruokinnassa](#)
- Sivutuoteasetuksen mukaisesti hyväksytyt ja rekisteröidyt laitokset: [Ruokavirasto.fi > Yritykset > Eläinala > Eläimistä saatavat sivutuotteet > Sivutuotelaitosten hyväksyntä ja rekisteröinti > Hyväksytyjen ja rekisteröityjen laitosten luettelo](#)
- Rekisteröidyt rehualan toimijat: [Ruokavirasto.fi > Yritykset > Rehu- ja lannoitealat > Rehut ja rehualan toimijat](#)

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos!

Hanna Laatio

ylitarkastaja

hanna.laatio@ruokavirasto.fi

p. 0400 656 265

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

